

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én egy, illetőleg másfél iven. Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő, Kis-Mester utca 1382.</p>
--	--	--

A protestáns olvasó közönséghez!

Már ezen 2-dik félév kezdetével jeleztük volt, „hogy ha az alkotmányozó zsinat megnyílik s a kellő pártolás megleend: gondoskodni fogunk lapunknak gyorsabb időközökben hetenkint egyszer vagy kétszer is megjelenhetéséről;“ miután többfelől felszóllittattunk, hogy kívánatos volna, ha tájékoztatást nyújtanánk arra nézve, hogy mily mérvben szándékozik lapunk a zsinati tárgyakkal foglalkozni s mily terjedelműek lesznek a tudósítások és mily időközök alatt fognak azok a közönség kezeihez eljuthatni, tehát a rendszeres előintézkedések ez ügyben megtétetnének: e tekintetben a következő értesítést adhatjuk:

Miután a közérdekeltség azt kívánja és feltételezi, hogy ezen tudósítások minél gyorsabban megjelenjenek és közkezen forogjanak, tehát minden napról, midőn gyűlés tartatik, legalább féliven, de egy iven is fogjuk a gyorsirói feljegyzések után a gyűlések és tanácskozások menetét, a beszédeket, nem különben a tervezeteket, bizottsági munkálatokat ismertetni és közölni, eképen a „Debreczeni Protestáns Lap“ melléklapja gyanánt a „Zsinati Tudósító“-t szerkeszteni.

A „Zsinati Tudósító“ tehát a zsinat tartama alatt, midőn gyűlések lesznek és tárgyak, melyeket közölhet, mindennap meg fog jelenni fél vagy egy iven.

Hogy ezen melléklapnak mi legyen az előfizetési díja, azt meg nem határozhatjuk, függvén az többféle körülménytől, nevezetesen a zsinat most mindjárt huzamosan együtt tanácskozik-é? vagy talán bizottságokra oszolva, a teendőket fel-

osztva, bizonyos időre elnapolja magát? Épen azért nem előfizetésre, hanem utólagosan a költségek megtérítésére kérjük az olvasó közönséget; még pedig figyelembe véve azt, hogy e vállalatnál a gyorsirókat, a kikeről már eddigelé gondoskodtunk, díjazni kell s még a nyomtatás is több költségbe fog kerülni, a mennyiben éjjeli munka is igényeltetik, féliv után 5 krt vettünk számításba. Ezen ár azonban, ha a pártolás az olvasó közönség részéről teljes mérvben nyilvánul, alább is szállítható lesz.

Lapunk tisztelt előfizetőinek a mellékletet küldeni fogjuk, kivéven, ha valaki határozottan kijelenti, hogy a „Zsinati Tudósító“-t nem szükségesli.

A „Zsinati Tudósító“ 1-ső száma október hó 15-én már meg fog jelenni, miután szükségesnek tartjuk, hogy a zsinati előkészületekről s az egyetemes konvent bezárulása után addig történendő dolgokról, a zsinati rendező bizottság működéséről némi tájékoztatást és ismertetést adjon, egyszersmind hozni fogja a megválasztott képviselők névsorát egyházkerületenkint összeállítva. Ajánljuk protestáns hitrokonaink pártolásába ezen törekvésünket s kérjük a megrendelésekre az előleges jelentkezéseket, hogy a kiadásra nézve magunkat tájékozthassuk.

A megrendelések a „Debreczeni Protestáns Lap“ kiadó hivatalába Kis-Mester-utca 1382. sz. küldendők be.

Debreczen, 1881. aug. 27.

**A „Debreczeni Protestáns Lap“
szerkesztősége.**

A közvetlen választásról.

(Vége.)

Hogy az egyház önmaga válaszsza lelkészét: ez eddig az önkormányzat követelése, mely nálunk magyar protestánsoknál okvetlen érvényesítendő. De hogy miképen hajtassék végre az a választás? az egyház közvetlen nyilatkozassa-e ki ide irányuló szándékát vagy megbízottak által? Ez már nem önkormányzati, hanem tisztán czélszerűségi kérdés. Mert önkormányzatunknak teljes csúffatétele lenne azt állítani, hogy nálunk azzal jár az önkormányzat, hogy mindenki minden lében kanál legyen, hogy a kiskorúak is gyakorolják a nagykorúak jogait, s hogy fegyver és tűz legyen az azokkal bánni nem tudók kezében is.

Szent és magasztos fogalom egyházi téren is a szabadság. Határtalanul megilleti az a tudományos kutatás bajnokait, megilleti a tudóst és tanulatlant lelkiismereti meggyőződésében. De a hol gyakorlati külintézményekről s testületi szervezkedésről van szó: ott az egyesek szabadságának felette áll a közérdek, korlátozza azt az a legfőbb czél, melyet az egyetem elérni kíván.

A mi egyházunknak létezője a valláserkölcsei tökéletes élet s minden gyakorlati intézménynek erre kell irányulnia. Háromszázados multunk alatt nemcsak a nemes értelemben vett demokrácia, hanem egyszersmind a felvilágosodás és haladás egyháza is voltunk. Nemcsak mi magunk — de a világ is úgy ítél felőlünk, hogy csakis mint ilyeneknek van helyünk és jövőnk a többi felekezetek versenyében. S épen ebben kellene már helyeznünk a conservatismust, hogy t. i. a valóban lényeges és fő alapelvekben hivek maradjunk mi magunkhoz; becsüljük meg szent örökségünket az által, hogy hivatott kezekre bizzuk annak őrzését; s ne a pusztaszámbeli többséget, a nyers erőt ültessük a kormányhoz, mintha csak egy új kiadásu ökoljog-kornak teremtése lenne a czélunk!

A katolikusság egyes hitzikkének képtelenségét, klérikalís és jésuita elveinek rothadt voltát külhatalmával, gazdagságával, nagyszerű jótékonyosságával, ritusa varázsával, egyházi jogi intézményeinek — a magok nemében — bámulatos tökélyével és egybevágásával takargatja el és egyenliti ki. A hazai főpapság minden intézkedését tudomány, mélyre ható belátás, eszély és értelem jellemzi. A legpontosabb számításal minden valamire való ügynél ki van szabva az egyháztagnak és a papság előtt az ut, a melyen okszerűen járhatnak és járnok kell. Így aztán az egészen lehetetlen nem boldogulnia, még ha szintén a korszellem ellentétes állást foglal is el vele szemben. A magyar református egyháznak pedig, úgy szólván semmije sincs ama hatalmas segédeszközök közül: de épen ezért nem is követhet el annyi botlást és vétket a józan ész és a műveltség ellen, és sokkal több oka van ovatosnak lennie, hogy tulajdonképen való létezőjétől mellékutakra ne tévelyedjen s egyházi szervezkedését czél- és okszerűség hassa át. — Létrejötténél s természeténél fogva ugyan nagyobb szabadságot enged hiveinek: de csak addig, míg azzal saját életföltételeinek nem árt.

Nagy szerencsétlenségnek tartanám, hogy ha ez egyszerű és tapasztalati igazságok előtt bedugnók füleinket s az egyházi téren politikai khimárainkat és eddigi esetenkedéseinket tovább üznök.

Szeremlei Samu.

A reform. népiskola-tanítók budapesti országos gyűléséről.

Megtartatott tehát s Budapesten tartatott meg a magyar református néptanítók országos gyűlése ezen év aug. 12-én. — Az országházban tartatott meg, hirdetve a világnak s hirdetve különösen nekünk lelkészeknek, hogy a ref. tanító urakban van életképesség, hogy ők tömörülni tudnak, hogy ők az ország minden részéből összesereglettek érdekeik megvitatása s zsinat elé terjesztése érdekében, mi csak egy egyházkerületben sem tudunk egy közös gyűlést tartani, hogy együtt beszéljük meg az édes mindnyájunkat oly közletről s közvetlenül érdeklő zsinati előmunkálatokat. — Pedig ez idő szerint még be sem látható, hogy mily hasznos és üdvös eredménye lett volna annak, ha pl. csak a tiszántuli papok is, ha nem is mindnyájan, — de képviselőik által összejövén Debreczenben: nem tractusonkint, hanem testületileg vitatták volna meg azon elveket, melyeknek irányadóknak kellett volna lenni a zsinaton.

A tanítók megtették ezt. — Pontokba foglalták össze: mit várnak, mit kívánnak a zsinattól?

És e pontok ma már mint tények szólanak hozzánk. Nem mint egyik, vagy másik egyházkerület — vagy megye tanítóinak, hanem mint az egész magyar haza ref. néptanítóinak kívánságát — kell ama pontokat tekintenünk s mint ilyenekkel kell azzal majd számolni a zsinatnak.

De épen azért, mert ama pontok ma már tények — egyszersmind a nyilvánosságé is: hozzájuk kell szólanunk, tisztázva az eszmét azon kívánságok körül, melyek felől — daczára annak — hogy a dolog jól meghányt-vetettnek mondatik — úgy látszik, hogy maga a tanítótömeg is nagy zavarban van.

A pontozatot általában — egy előttünk lelkészek előtt ma már nem épen ismeretlen szellem lengi át. És e szellem abban nyilvánul, hogy a paedagogiailag képzett tanítói kar — terhesnek tartja magára nézve a paedagogiailag szakavatatlan lelkészek felügyeletét. Meglátszik ez a gyűlés folyama alatt — a lelkész és tanító közötti viszony szabályozására — Dr. Gööz által felhozott indokolásból, mely szerint a tanítónak a tanügy terén nagyobb önállóság levén biztosítandó — ki kell eszközölni, hogy a tanügy terén első sorban a tanító legyen az intéző is. Mert — a lelkész kar a paedagogia terén nem szakavatott, ennél fogva nem is várható tőle, hogy helyesen ítélje meg az iskolai életnek a korszellem által parancsolt szükségleteit, s így iskolai dolgokban a legjobb akarata mellett sem adhat szakavatott jelentést!

E szerint az az akadémiát végzett, neveléstant, bölcsészeti tanult, bővebb nyelvi, történelmi s általában magasabb társadalmi ismerekkel bíró lelkész az iskolaügyben, a tanügy terén — a mellett — a legjobb esetben 4—6 gymn. osztályt, három évi tanítóképzési tanfolyamot járt tanító mellett nem szakavatott, az iskolai élet kívánalmait helyesen meg nem ítélheti! Az a lelkész kar, melynek tagjai közt alig egy-két százalék van olyan, mely tanítással gyakorlatilag is ne foglalkozott volna; az a lelkész kar — mely már tanulói pályáján úgy képezetett, hogy a tanügy terén annak idejében tájékozottsággal birjon: Dr. Gööz ur előtt a paedagogia terén nem szakavatott, az iskolai életnek a korszellem által parancsolt kívánalmait megérteni nem képes! — Valóban ha nem oly fontos, ha nem épen legfontosabb egyházi és nemzeti érdekünk forogna szóban a tanügygyel; ha nem tudnók, hogy a tanítói karnak őszintén, igaz meggyőződésből talán

fele sincs azon véleményen — ha csak a hiúság mai kórságától, vagy a Dr. Gööz ur szavaitól nincs elmámorosodva, — ha nem tapasztaltuk volna elégszer, hogy a világi elem legnagyobb része csak bizonyos érdekből is csak addig, míg azon érdeke tart, szokta a tanügyet pártfogolni — és nem látnók, tudnók, hogy magának a tanítói karnak fele — paedagogiai szakavatottság helyett — egy nagy adag inertiával s még annyi tudatlansággal rendelkezik a tanügy terén; hogy némelyeknek folytonosan sarkában kell lenni, másikat folytonosan biztatni, sürgetni, kötelességének öntudatos teljesítésére; hogy közöttük a legképzettebbnek feltűnőt is — a lelkésznek kell gyakran és pedig olykor komolyan is figyelmeztetgetni paedagogia-ellenes eljárásának eshető kellemetlen következményeire; mondom — ha mindezek így nem állnának, meg kellene kísérteni a lelkészeknek a visszavonulást, hadd látná meg Gööz ur, hogy a lelkészek nélkül mennyivel bizonytalanabb lenne a tanügy előhaladása, kockázatosabb a tanítás sikere s mindenekfelett: bizonytalanabb a tanító állása!?

Erős kifejezést használok — tudom, de igazat mondok azt állítva, hogy a t. tanítói kar azon része, mely a tanügyi dolgokban első sorban akar intéző lenni, melynek nem elég dolog a tanítás, hanem kormányozni is akar, mely sérelmesnek tartja az alkotm. tervezet 206. §-át s mindenáron azon van, hogy az a hirhedett, de szerintem csak jó indulatu befolyás, melyet a lelkészeknek az iskolaügyre az alkotmány biztosít — megszüntetessék: alig ha úgy nem jár — mint a mesebeli, királyért óhajtozó — s a lécz helyett golyát kapó békák. Ha czéljukat érik — mi a mai korszellem folytán nem is lehetetlen: majd be fogják látni, hogy míg a lelkész utasítása mellett sem önértük, sem tekintélyük, sem tanítói prudentiájuk nem szenvedett csorbát; a nép vezetői, a tanügy terén sokszor igazán járatlan, de iskolaszéki tagok — együgyűsége, tudatlanságból eredett rozszakarata ellenében védve voltak: majd akkor maguknak kell küzdeni, megharcolni mindazon elemekkel, melyeknek létezéséről ez idő szerint fogalmuk sincs.

Egyébiránt tudnunk kell, hogy a tanító urak egy nagy részének nem is azért van kifogása a lelkészi befolyás ellen, mert a lelkész paedagogiailag nem szakavatott, hanem azért, mert a lelkész nagyon közel lakik többnyire az iskolához, mert a tanügyet szíven viseli s mert az iskola szellemi vezetésére szorosán felügyel. — Az kellene sokaknak, hogy ez a felügyelet szűnjék meg; az kellene, hogy azon sors legyen az ő osztályrészők is, a minőben az állami s némely községi iskola tanítói oly tulbaldogok; az kellene, hogy iskolájuknak felé se menjen a helybeli lelkész — mint az állami vagy községi iskolának, hol évenként, vagy legfeljebb két évben egyszer fordul meg a törvényszéki bíróból, országos képviselőből, doktorból stb. lett — tehát a lelkésznél paedagogiailag képzettebb tanfelügyelő; — ahol aztán — tudomásom van róla — a tanár-tanító urak maguk lévén minden mindenkben, az iskolai életnek a korszellem által parancsolt szükségletei, a haladás mérve stb. stb. felől oly szép s szakavatott jelentés kerül ki az igazgató-tanító asztalfőkjából, hogy gyönyörűség olvasni. — Persze, arról szó sem levén, hogy a 4-dik osztályban folyékonyan olvasni nem tudnak!

De nem méltatlankodom tovább. Isten látja lelkem, hogy a fenebbi sorokat is jóakarattal mondatta el velem. Jóakarattal teszem meg észrevételeimet az egyes pontokra is, remélve, hogy lesz a t. tanítói karnak több olyan tagja, ki megért s be fogja látni, hogy kivánságuk teljesítése csaknem lehetetlen s keresztül vitele egyenes hátrányukkal járna.

Mindjárt az első pont olyan, melyet törvénybe igtatni nem lehet. Nem lehet pedig azért, mert a nagyobb egyházak lelkészei — bármint óhajtanák is, nincsenek oly helyzetben, hogy a confirmandosokat oktassák, az ismétlő iskolásoknak vallástant tanítsanak. — Nincsen idejük! Hol egy lelkésznek 4—6 ezer lélek ügyeivel kell foglalkozni, aligha tudna az a legjobb akarat mellett is ama dolgok végzésére időt szakítani. De másfelől csodálkozom a t. tanítói kar ezen kivánsága felett! Tekintélyt akarnak ők? Azt akarják, hogy a nép őket tisztelje, becsülje? Miért akarnák hát kibocsátani kezükből épen azon tantárgy tanítását, mely eddig nekik a nagy többség előtt tekintélyt adott? Hogy lehet ez? Hát nem látják be, hogy köztük és az ugynevezett községi tanítók között épen azon előnyös megkülönböztetés volt, hogy ők vallástant is tanítanak s épen a confirmatiói oktatást is végezhetik? Nem látják be, hogy kivánságuknak — a legkedvezőbb körülmények között is — teljesülés esetében az leendő eredménye, hogy a nép azt mondja: már e h e z nem tud ő kelme, ezt már a papnak kell helyette tanítani! — Valjon emelni fogja-e az állasukat, tekintélyüket? Én azt hiszem, hogy nem! Sőt épen ellenkezőleg, tudok nem egy oly tanítót, ki kész örömmel lemondana más valamely kínálkozó előnyről, semhogy a confirm. oktatást kiadja kezéből. S miért? mert belátja, mert tudja, hogy az neki tekintélyt ad a nép előtt úgy, mint a növendékek előtt.

Avagy talán a t. tanító urakat azon eszme vezérli, — mit sok lelkész vitatott is már, hogy t. i. a confirm. oktatás kezükben nem jó kezekben van? hogy vallásunk — valamint az egyházaság érdeke egyenesen azt követelik, hogy ez oktatás ne bizassék rájuk? Ám legyen! De akkor legalább ne kérjék maguk annak törvénybe igtatását, mit felekezeti tanítóval szemben mással indokolni úgy sem lehetne; hanem bizzák azt a lelképásztorra. Majd fog az intézkedni, ha szükségét látja, §. nélkül is.

(Folyt. köv.)

A tiszántuli reformált egyházkerület közgyűlése 1881. aug. 20 és több napjain.

(Vége.)

A főiskolai gazdasági tanács egyik derék tagja Miklóssy Mózes élemedett kora és újabb időben gyakran előállott betegeskedése folytán, állásáról lemondván: azt a közgyűlés fájdalommal fogadta s elismerését irányában kifejezte. A helyére Kovács Sándor Debreczen város tiszti ügyésze választatott meg.

Az egyházkerületi emlékek felügyeletére megválasztott állandó bizottságba, boldog emlékü Révész Imre helyébe Kiss Áron szathmári esperest választatott.

A makói gymnasiumnak mint felekezeti jellemű intézetnek megszűnéséről fájdalommal értesült a közgyűlés; minek okául azon körülmény szolgált, hogy Makó város a községi polgári iskola felállítására kötelezve lett s eként az ezen időpontig a gymnasium segélyezésére kiszolgáltatott 3000 frtot, folyó évi szept. 1-sőtől beszüntette, az egyház pedig anyagi viszonyainál fogva, a gymnasiumot fentartani nem képes. — A város azonban a polgári iskolát gymu. irányuvá teszi s nyilvánossági jellegét kieszközli s a volt ref. gymn. tanárok sorsáról is gondoskodik; az egyház pedig az algymnasium eddigi helyiségeit 6 évre használatul fölszereléseivel együtt átadja. Ezen szerződés csak ideiglenesen fogadtatott el egy évre, bővebb megvizsgálást és na-

gyobb biztosítékot kívánván az egyházkerület, mint a minőt a szerződés pontjai nyújtani látszanak az egyház részére.

A Pálóczi Horváth Mária hagyatékához tartozó simai pusztának a m. szigeti lyceum igazgatósága által eszközölt haszonbérbe adása jóváhagyatott. Egyszersmind az igazgatóságnak figyelmébe ajánlatott az egyházkerület azon óhajta, hogy a mennyiben a simai pusztán egy pusztai iskolának felállítása már csak nemzetiségi tekintetből is szükséges volna, és ez eddig főleg a miatt szenvedett hájtörést, mert a m. szigeti lyceum tulajdonához tartozó tekintélyes birtokrész után, sem a bérlő, sem a tulajdonos nem volt hajlandó a felállítás költségéhez s egyéb terhehez hozzájárulni, tekintettel a Pálóczi Horváth Mária hagyományának nemes célzatára és rendeltetésére: az igazgatóság e célnek elérését tőle telhetőleg mozdítsa elő.

Azon ingyenes szolgálatok ügyében melyekkel a lelkészek az államkormány részéről megterhelhetnek: határozatott, hogy miután ezen megterheletés ref. egyházunk lelkipásztorait közösen érdekli, a zsinat tegyen valami intézkedést ez ügyben.

Nem különben a h. m. vásárhelyi ref. egyháznak azon sérelmes ügye is, hogy gymnasiumi több alapítványa megadóztatott s e tárgyban minden eredmény nélkül kerestetett meg úgy a pénzügyi minisztérium, mint a miniszteri tanács: — szintén a zsinat elé terjesztetik.

A házasságtöréseknek és az ugynevezett vadházasságoknak újabb időben mindinkább terjedő s egész nyíltsággal üzött botrányos eseteit, az erkölcsiség veszélyeztetése nélkül tovább is nyugodtan tűrni nem lehetvén: a zsinat felkértek, hogy a maga tekintélyével lépjen közbe a törvényhozásnál, hogy ezen az állami élet alapját is fenyegető visszaélések megszüntetése s azok keletkezésének meggátlása, megfelelő büntető törvények alkotása s alkalmazása által lehetőleg eszközöltessék.

Az anyakönyvi adatokat tartalmazó bizonyítványok hitelért a lelkipásztorok levén felelősök, és miután családi íveket csak is gondos kutatás s tanukihallgatás mellett adhatnak ki: az anyakönyven nem alapuló s nem is alapulható s mind a mellett anyakönyvi adatokat — családi kimutatásokat tartalmazó községi bizonyítványok aláírásától határozottan eltiltatnak s az ilyenü követelések visszautasítására egyszer mindenkorra feljogosítatnak.

A supplicatiook ügye, s az e téren tapasztalható visszaélések meggátlása, a zsinat figyelmébe ajánlatik.

Fonciere pesti biztosító intézetnek újlag 300 frt adománya az egyházkerület részéről köszönettel fogadtatott.

Az egyházkerületi gyűlés, a középiskolai tanügy jól felfogott érdekéből halaszthatlannak tartván a mult évben felállítatni megrendelt felügyelő tanács működésének megkezdését, fölkérte püspök urat, hogy most mindjárt a tanév kezdetén, körlevélben hívja fel a gymnasiumok igazgatóságait a mult évben e célra meghatározott költségek előállításához a megjelölt arány szerint hozzájárulásra s annak pontos beszolgáltatására; azon komoly figyelmeztetéssel, hogy a mely gymnasiumok a teherviselésben nem osztoznak, kénytelen lesz az egyházkerület azok irányában kijelenteni, hogy egyházkerületünk kötelékébe nem tartoznak s irántuk felelősséget sem a maga részéről, sem az állammal szemben nem vállalhat s eképen még iskolájuk

nyilvánosságát is veszélyeztethetik; tehát a költségek viseléséhez vagy a tandíj mennyiségéből, vagy más alaptól hozzájárulni kötelességöknek ismerjük. — Ezen felügyelő tanács ideiglenes elnökségével püspök ur bizatott meg; hogy ki legyen a rendes elnök, e tekintetben javaslatételre a tisztántuli középiskolai tanáregyesület igazgató bizottsága hivatott fel.

A debreczeni főiskola anyagi ügyeire nézve a gazdasági tanács felhivatott, hogy a különböző rendeltetésű pénztárak állása szerint mutassa ki, valjon ezek mennyiben volnának képesek fedezni a maguk szükségleteit azon esetre, ha a kamatok 6%-ra szállítatnának le, és minő lenne az eredmény akkor, ha a kamatláb 7%-ban állapítatnék meg. — Egyszersmind az is kimondatott, hogy jövőre az őszi, illetőleg utolsó egyházkerületi gyűlésre a gazdasági tanács minden évben terjessze be a következő évre szóló költségvetést, az ezeknek fedezésére szolgáló jövedelmek kitüntetésével együtt; jelenleg ezt a jövő évre vonatkozólag utólagosan, de oly módon készítvén el, hogy a költségvetés már a jövő évi febr. hó első napjaiban, püspök urnak kézbesítették is.

A felső-szabolcsi egyházmegye azon intézkedése, hogy a lelkész fizetés minimuma 600 frtban állapítatott meg és kimondatott, hogy azon egyházak, melyek e fizetésre a biztos alapot a lelkész állomás megüresedése esetén kimutatni nem képesek, esetről esetre affiliáltatni fognak s a körülményekhez képest lelkész tanítóval vagy csak tanítóval fognak elláttatni: az egyházkerület által tudomásul vétetett azon megjegyzéssel, hogy a társítás minden előforduló esetben, az egyházkerületre felterjesztendő lesz.

A díjlevelek kiállítása tárgyában határozatott: hogy a díjlevelek egy példánya teljes érték szerint felbélyegezendő; a másik két példány mint másolat 50—50 krosbélyeggel látandó el; a régibb díjlevél szintén így pénzbélyeggel látandó el; ezekhez csatolandó az illető presbyteriumnak a díjlevélre vonatkozó végzése s az egyházmegyének idevonatkozó határozata. — A mely díjlevelek nem így vannak kiállítva, azok visszaküldetnek.

Jövőre nézve kötelező szabályul mondatott ki, hogy az egyházkerületi gyűlés kezdete előtt 8 nappal a nagyobb és fontosabb ügyek okvetlenül beküldessenek a püspöki hivatalhoz; a kisebb tárgyak, egyszerű folyamodványok, jelentések vagy indítványok is 5 nappal előbb; a mikor az elnökség és főjegyző által a tárgysorozat elkészítették s az annyi példányban, a mennyin lehetnek a közgyűlésnek alkotó tagjai, ki fog nyomtatni; a tárgysorozatban föl nem vett ügyek, azon gyűlésen tanácskozás alá nem jöhetnek.

Tóth S.

Észrevételek egy első osztálybeli középiskolai magántanuló vizsgája alkalmából.

(Vége.)

Ez alkalommal adok kifejezést azon meggyőződésnek is, miszerint igen helytelen intézkedése az akár a tanár uraknak, akár a középiskolai fentartó hatóságoknak, hogy a magántanulók, az ugynevezett könyvnélküli tantárgyakból is csak egyszer, csak az év végén tehetnek vizsgát. Vajjon

figyelmezték-e ez urak arra, hogy az ugynevezett könyvnélküli tantárgyak csak az emlékező tehetség tárházának fiókjában helyezhetők el? — Hiszik-e, hogy e fiókok túl nem tömhetők s hogy ezekbe, ha egyszer megteltek, csak akkor lehet új tananyagokat rakni be, ha a már ott levőkből kivesszünk, vagyis helyesebben: a mint az emlékező tárházának fiókjai egyszer megtelnek, az azokban ujonnan helyet foglalni akaró tananyagok okvetlen kiszorítanak a régebben elhelyezettékből annyit, amennyinek helyére nekik szükségük van. Ez ellen ember hiába tusakodik. Nem jut győzelemre soha! Én határozottan gyermekkinzásnak tartom azt követelni, hogy egy 11—15 éves gyermek egyszerre 3—4 könyvnélküli, egész évre kiszabott tantárgyaktól tegyen egyszerre vizsgát. A könyvnélküli tantárgyaktól minden félévben kellene vizsgát tenni, és pedig ezt is úgy, hogy az első félévben — ha egy évre 4 ilyen tantárgy esik, — két tantárgyból, a melyeket aztán egészben el kell végezni s a második félévben ismét a másik két tantárgyból. Az ellen, hogy a nem könyvnélküli tantárgyból csak az év végén lehessen magánvizsgát tenni — semmi kifogásom. Az ilyen tantárgyaktól akár 3 évit is össze lehet fogni, mert ezek láncszemként folynak egymásból s következnek egymásután; s mert az itélő tehetség, melynek tárházában az ilyen tudományok helyezkednek el, nem oly háládatlan, mint az emlékező tehetség.

A szakrendszer veszélyes volta, de csak az első 4 osztályban, magánvizsga alkalmával tűnik ki igen élesen, kivált egy oldalról. A ki volt már ilyen vizsgán ott, a hol 3—6 tanár vizsgál egymásután, — láthatta, hogy az első vizsgáló tanár kérdez rendszeren egy óra hosszáig, vagy mindenesetre addig, a míg jónak látja, hogy kérdezzen. Ez pedig, hogy t. i. meddig látja jónak, legtöbb esetben attól függ, hogy mennyi idő alatt fárad ki ő maga. Tehát áll, hogy már az első kérdező-tanár addig vizsgál, míg ő maga kifárad. A miben a tanár kifárad: kifárad abban — természetesen — még inkább a gyermek is. A tanár azonban segít magán azzal, hogy kijelenti, miszerint ő már többet nem kérdez. Hát az a gyermek a ki kérdeztetik, nem méltó arra, hogy rajta is segítve legyen? Méltó, — igenis! . . . De azért nem segítnek rajta, sőt előáll egy másik s aztán harmadik pihent erő is, s mindaddig megszakítás nélkül foly a vizsga, míg csak a tanárkar meg nem éhezik s szükségét nem érzi annak, hogy egy kis anyagi táplálékot vegyen magához. Mennyivel másként, mennyivel emberségesebben történik az ott, a hol nincs szakrendszer! Az az egy szaktanár, a ki az egész vizsgát maga vezeti, mihelyt megfárad, így szól: fiam én már pihenés szükségét érzem, — pihenjünk tehát mind a ketten s majd csak ha pihentünk, folytassuk a vizsgát. Így beszél s így is cselekszik. De az egyes tantárgyakkal szemben is, kézzel foghatólag bizonyítja egy magánvizsga a szakrendszer gyermekkinzó voltát. Ha csak egy tanár vizsgál: ez szívesen megelégszik azzal, ha a vizsgáló a főbb s judiciumfejtő tantárgyaktól tud eleget, — az ugynevezett könyvnélküli s csak az emlékezőterhelő tantárgyaktól, kevéssel is örömet megelégszik. Vagy legalább beszámítja azt, hogy a gyermek nem lehet egyformán erős minden tantárgyban, mert nincs is hajlama minden tantárgyhoz egyiránt, — épen úgy, mint neki magának nincs s amiképen ő maga sem egyformán erős minden tantárgyban. Nem így a szakrendszer mellett. Itt minden tanár a maga

studiumát tartja legfőbbnek s így azt követeli, hogy az ő studiuma iránt birjon leginkább hajlammal a gyermek. Így aztán a földrajz vagy bármely csekélyebb fontosságú tantárgy tanára, egymaga is megszekundázza a gyermeket, habár minden egyéb tantárgyból eminens is az. — A mi e tekintetben a magánvizsgánál igaz: igaz az a köziskolai tanulónál is. Ott is minden tanár azt kívánja, hogy a gyermek neki szolgáljon leghűségesebben. . . . Igaz Isten! — még a theologus diák vagy a jogász is érzi, hogy nehéz sok urnak szolgálni. Miért kényszerítetik tehát az a 11—15 éves gyermek egyszerre 3—6 urnak is szolgálni?

A harmadik kérdező tanár a latin- és magyarnyelv tanára volt. Ez az írásbeli vizsgára kiadott latin és magyar gyakorlatokat vette elő, s először is az azokban ejtett hibákat javíttatta ki magával a gyermekkel. Elkérdezte azon szabályt, mely ellen a gyermek írás alkalmával vétett, de a mit ő akkor nem vett észre, — s miután helyesen elmondta azt: figyelmeztette a tanár a gyermeket, hogy máskor helyesen alkalmazza az írásbeli feladatoknál is azon szabályt, melyet helyesen tud. Azután a fordítási latin és magyar gyakorlatokból olvastatott innen is, amonnan is tetszés szerint a tanár, s fordítás után nyomban kérdezte az ott előforduló nyelvtani szabályokat. Tehát ez a tanár a gyakorlatból ment át az elméletre; — pedig itt már inkább helyén lett volna addig nem fordítottatni egyetlen pontot sem, míg a nyelvtani szabályokat szárazon egymásután el nem kérdezte. — Ha ezt teszi: én nem kárhoztatom érte s mitsem vetek szemére ezért. Így azonban, minthogy nem ezt tette, sietek kijelenteni, hogy az ilyen tanárról aztán elhiszem, hogy értelmesen tanít. A magyar nyelvtan kérdésénél is hasonló módon járt el. Az Isten sokáig éltesse ez értelmes cselekedetét!

Még csak az van hátra, hogy megmondjam, miszerint a mértant is az igazgató-tanár ur kérdezte és pedig ezt is úgy, mint a számtant, t. i. ezt is elfuvatta kezdettől végig. A magánvizsgát tevő gyermek tanítója, e tudomány tanításánál arra fektette a fősúlyt, hogy a gyermek azokat tudja és jól, a melyeknek a gyakorlati életben hasznát veheti, — tehát a területek mérésében gyakorolta kiváltképen tanítványait. Ime mégis, mikor felhívta a tanár urat, hogy most már számoltasson is tetszése szerint, adjon fel valami nehéz feladatot, . . . ilyen választ nyert: arra majd jövőre lesz szükség.

Végre kénytelen vagyok kijelenteni, hogy nem helyeselhetem az igazgató-tanár ur azon eljárását sem, hogy az írásbeli feladatok megfejtésénél magában van a gyermek egy félreeső tanteremben, vagy magokra hagyatnak a gyermekek. Ez utóbbi esetben segíthet az erősebb a gyengébbnek, az első esetben pedig nem lehetetlen, hogy az egyedül magára hagyott ideges gyermek annyira fél, hogy nem képes helyesen gondolkozni sem; sőt megtörténhetik az is, hogy egy így magára hagyott, kivált gyenge idegzetű s félénk gyermeket valami betegség is utólérhet. — Nem lehet, nem szabad tehát a gyermeket egymagát hagyni olyan helyen, a hol ő még soha sem volt, tehát a mely előtte teljesen ismeretlen. Ha már az első osztály növendéke is csakugyan tartozik írásbeli vizsgát is tenni, a mi ugyan — szerintem — bátran elmaradhatna: legyen ott a gyermekkel kezdettől végig a magántanítója is s legyenek ott a kérdező tanár urak is. Az előbbi nem azért, hogy kérdezzen, hanem

azért, hogy egyben-másban megadhassa a nélkülözhetlen felvilágosításokat, — ha t. i. ilyenekre szükség találna lenni.

Ágya, 1881. július 7.

Nagy Sándor m. k.
• ref. lelkész.

Énekügy a magyarországi ref. egyházban.

Megjelent a folyó évi július 5. és 6. napjain Kolozsváron tartott énekügyi bizottság jegyzőkönyve 8-adrét, 26 lap, melyben a következő határozatokkal, mint megállapodásokkal találkozunk:

1. A bizottság külön jegyzékbe foglalta a megtartandó és kihagyandó zsoltárokat; azután a két énekes könyvből, alkalmaik szerint csoportosítva, összefoglalta a megtartandó dicséretek; egy másik jegyzékben pedig összeállította a kihagyandókat.

2. Hasonlóképp külön jegyzékbe foglalta a megtartandó és kihagyandó zsoltár és dicséret dallamokat.

3. Midőn az egyetemes bizottság e munkálatát mindenkinél birálata alá bocsátja, ezzel azt is kifejezi, hogy e kiválogatást még most sem tekinti véglegesnek, hanem kész az alapos észrevételeknek engedni.

4. A terv-vázlatban, habár két énekes könyvből van is összeállítva, mégis sok hézag maradt, a mennyiben némelyik alkalomra kevesebb ének vétetett fel, mint a mennyi szükséges volna. Ilyen alkalom, az 1. 2. 6. 11. 12. 16. 18. szám alatt említettek kivül, valamennyi. Ezekre a bizottság énekszerzőinktől új dolgozatokat vár; de ha nem kapna, azon esetben a kihagyatni javasoltak közül fogja felvenni a jobb darabokat. Viszont ha a felvételni javasoltaknál, bármely alkalomra is, jobbakat kapna, ezeket fogja azok helyett felvenni.

5. Az új darabokra nézve a bizottság azon nézetet emelte határozattá, hogy semmiféle külföldi énekes könyvből nem óhajt átültetni sem dallamot, sem szöveget, hanem csak eredeti magyar verseket és magyar dalokat kíván felvenni; hogy énekelje a mi népünk is saját lelkének szüleményeit, mint a többi protestáns népek, s szünjék meg már végre a magyar nemzeti egyház a külföldinek filiája lenni.

6. A felveendőül jelölt zsoltárok és dicséretek szövege is részint teljes átdolgozást, részint kisebb vagy nagyobb javítást igényel, mind nyelvi, mind verselési tekintetben.

E munkálat végrehajtására nézve a bizottság akként intézkedett, hogy mind a zsoltárok, mind a dicséretek e munkálatban meghagyandónak javasolt darabjai öt egyenlő részre osztassanak fel, az öt egyházkerület énekügyi bizottsága között és így jut: a zsoltárokból: az erdélyi egyházkerület énekügyi bizottságának az 1. 2. 5. 6. 8. 9. 15. 16. 17. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. zsoltár. A tiszántulinnak 27. 28. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 37. 38. 39. 42. 43. 46. 47. 50. 51. zsoltár. A tiszáninneninek: 57. 61. 62. 63. 65. 66. 67. 71. 72. 75. 77. 84. 86. 89. 90. 91. 92. zsoltár. A dunamellékinek: 95. 96. 98. 99. 100. 102. 103. 104. 105. 108. 111. 112. 113. 116. 118. 119. zsoltár. A dunántulinnak: 122. 125. 126. 128. 130. 134. 135. 136. 138. 139. 140. 141. 143. 146. 148. 150. zsoltár. A dicséretek közül: A dunántulinnak: kezdőénekek 1-4 bezárólag, dics. a 19-től 50-ig bezárólag. A dunamel-

lékinek: kezdőénekek 5-8, dicséretek 51-82. A tiszamellékinek: kezdőénekek 9 12, dicséretek 83-114. A tiszántulinnak: kezdőénekek 13-15, dicséretek 115-145. Az erdélyinek: kezdőénekek 15-18, dicséretek 146-176. Ezeknek kijavításáról az illető egyházkerületi énekügyi bizottságok tartoznak gondoskodni. A javítási munkálatra nézve megjegyeztetik, hogy:

a) Az egyházkerületi bizottságok a rájuk eső rész kijavítására kötelezve; a többinek kijavítására feljogosítva vannak; az egyetemes bizottság pedig a jobb dolgot fogja az új énekes könyvbe felvenni.

b) Nemcsak a kerületi bizottságok, hanem magán szakértők jogosítva, sőt felhiva vannak a munkálkodásban résztvenni, s ha dolgozatjuk a bizottságénál jobb lesz, fel fog vétetni.

c) A zsoltárok kijavítása az eredeti héber szövegre és a Szenci Molnár Albert-féle fordításra való tekintettel eszközöndő.

d) Az elfogadott darabok javítói és szerzői az egyház által illendőleg fognak díjaztatni.

7. A dallamoknak egy kulcsra átíratásáról a bizottság később fog intézkedni; ellenben új, eredeti magyar énekek szerzésére már most megnyitja a pályázatot, s az elfogadott ének szerzőjét díjazni fogja.

8. Az egyházkerületi bizottságoknak munkálatuk elkészítésére egy évi idő engedtetik, azonban felkéretnek, hogy mind a zsoltárok, mind a dicséretek közül a folyó évben Debreczenben tartandó zsinatig legalább egy-egy mutatványt elkészíteni és az azon alkalommal tartandó énekügyi bizottsági gyűlés eleibe terjeszteni szíveskedjenek.

9. Az előleges költségek fedezésére nézve bizottsági elnök ur felkéretett, hogy az egyházkerületekből pénzt kérjen, a szokott arány szerint; mely később, az új énekes könyv jövedelméből vissza fog fizettetni.

10. Az énekügyben mind a kerületi bizottságok, mind a magán dolgozótársak az egyetemes bizottság elnökével érintkezzenek.

Tanrend a reformátusok debreczeni főiskolájában az 1881—2. tanév első felében.

I. Hittanszakai tanfolyamban.

Theologiai Encyklopaedia het. 3 órán, Tóth Sámuel r. tanár. — Héber nyelv elemei het. 6 órán, Menyhárt János r. tanár. — Héber régiségtan het. 2 órán, Csák János ideigl. tanár. — Bibliai theologia het. 3 órán, Csák J. — Ézsaiás profétiajából válogatott részletek magyarázata het. 5 órán, Csák J. — Kolossebeliekhez és Timotheushoz küldött levelek magyarázata het. 4 órán, Menyhárt J. — Ker. egyháztörténet 1. és 3-dik korszaka het. 6 órán, Balogh Ferenc r. tanár. — Hitnézetek története het. 3 órán, Balogh F. — Ó-szövetségi történelem het. 3 órán, Balogh F. — Symbolika het. 6 órán, Tóth S. — Egyházzónoklattan het. 4 órán, Csiky Lajos r. tanár. — Gyakorlati biblia magyarázat het. 4 órán, Csiky L. — Ker. erkölcsstan het. 3 órán, Csiky L. — Egyházjog, lásd a jogi tanfolyamban.

II. Bölcsészeti szakban.

Alapbölcsészet és ismerettan het. 4 órán, Thot Ferenc r. tanár. — Ó-kori bölcsészettörténet het. 4 órán, Thot F. — Jog-

bölcsészeti het. 4 órán. Thot F. — Bölcsészeti erkölcsan het. 3 órán, Bihari Imre segédtanár. — Mivelődés történet het. 2 órán, Bihari J. — Általános nevelés és tanítástan het. 3 órán, Osterlamm Ernő r. tanár. — Geologiai előadások het. 2 órán, Dr. Török József r. tanár. — Latin irodalom Cicero de officiis című műve olvasása és magyarázata het. 2 órán, Lengyel Zsigmond r. tanár. — Angol nyelv 1. és 2-dik folyam het. 5 órán, Bethlendi Endre segédtanár. — Vallásbölcsészeti het. 3 órán, Bethlendi E. — Keleti és hasonló nyelvtudomány köréből ó - i n d n y e l v (szanszkrit) het. 4 órán, Lugossy József r. tanár. — Franczianyelv 3 tanfolyamban het. 7 órán, Bury József ideigl. tanár.

III. J o g i t a n f o l y a m b a n .

Bevezetés a jog és államtudományokba het. 3 órán, Kassay Sámuel r. tanár. — Magyar alkotmány s jogtörténet het. 3 órán, Liszka Nándor r. tanár. — Magyar polgári jog naponként, Kallós Lajos r. tanár. — Osztrák polgári jog het. 5 órán, Körössy Sándor r. tanár. — Büntetőjog het. 5 órán, Körössy S. — Bányajog het. 2 órán, Liszka N. — Törvénykezési eljárás peres és perenkívüli ügyekben het. 4 órán, Kallós L. — Római jog het. 6 órán, Dr. Kovács Sándor r. tanár. — Egyházi jog het. 4 órán, Dr. Kovács S. — Államszámviteltan het. 4 órán, Kassay S. — Európai statisztika het. 2 órán, Kassay S. — Részletek a statisztika elmélete köréből het. 1 órán, Kassay S. — Nemzetgazdaságtan het. 7 órán, Buzás Pál r. tanár. — Nemzetgazdaságtan története Smithtől maig 1 órán, Buzás P. — Pénzügytan het. 3 órán, Buzás P. — Törvény-széki orvostan het. 2 órán, Dr. Török J. — Alkotmányi s kormányzati politika het. 5 órán, Liszka N. — Diplomatika het. 3 órán, Géresi Kálmán r. tanár.

A sárospataki ref. akadémia tanrendje, az 1881—2. iskolai év első felére.

A) A vallás- és egyháztudományi szakban:

Mitrovics Gyula rendes tanár, főiskolai lelkész, előadja 1. Az erkölcsanból: az erkölcsi eszmék és erkölcsan irodalmának történetét, hetenkint 3 órán. 2. A gyakorlati theológiából: az egyházi szónoklattan, folytonos tekintettel a magyar prot. egyházi beszédiradalomra, írásmű- és szónoklati gyakorlatokkal összekötve, hetenkint 5 órán.

Warga Lajos rendes tanár, előadja 1. Az egyháztörténelmet (a reformatio előtti korszak és a prot. egyház a 19-dik században), hetenkint 5 órán. 2. A symbolikát, hetenkint 2 órán. 3. A vallások összehasonlító ismertetését, hetenkint 3 órán.

Nagy Gusztáv rendes tanár, előadja 1. Az új-szövetség történetét, hetenkint 5 órán. 2. A bibliai vallástant, hetenkint 5 órán.

Radácsi György rendes tanár és ez évi szakelnök, előadja 1. Az ó-szövetségi írásmagyarázatot (Jób, Zsoltárok, Példabeszédek, Predikátor, Énekek éneke), hetenkint 3 órán. 2. Az új-szövetségi írásmagyarázatot (a galatához írott levél s az apostolok cselekedetei cz. könyv megfelelő részletei), hetenkint 3 órán.

V. Krüzselyi Bálint akadémiai rendes tanár, előadja: Az egyházjogot, hetenkint 4 órán.

B) A bölcsészeti szakban:

Orbán József rendes tanár, előadja: Az egyetemes történelmet (legújabb kor), hetenkint 3 órán.

Szinyei Gerzson rendes tanár és főiskolai könyvtárőr, előadja: A 16-ik század magyar irodalmának történetét, hetenkint 4 órán.

Bokor József rendes tanár s ez évi akadémiai- és közigazgató, előadja: 1. Az új-kori bölcsészeti történetét, hetenkint 3 órán. 2. A képzőművészetek aesthetikáját, hetenkint 2 órán.

Radácsi György akadémiai tanár, előadja: A héber nyelvtant és a héber nyelv történetét, hetenkint 4 órán.

Kun Pál főiskolai rendes tanár, előad: 1. Francia nyelvtant, hetenkint 2 órán. 2. Angol nyelvtant, hetenkint 2 órán.

Buza János főiskolai rendes tanár, előadja: Az állatok és növények fontosabb életműködéseit, hetenkint 2 órán.

C) A jog- és államtudományi szakban.

Emödy Dániel okleveles ügyvéd, rendes jogtanár, előadja: 1. A magyar magánjog rendszerét, hetenkint 6 órán. 2. A polgári peres és perenkívüli eljárást, hetenkint 5 órán.

Nemes Ferencz rendes jogtanár, előadja: 1. A magyar büntető jogot, hetenkint 5 órán. 2. A magyar közigazgatási jogot, hetenkint 5 órán.

Szánthó Gyula jogtudor, rendes jogtanár, előadja: 1. A római jogot, hetenkint 8 órán. 2. A bányajogot, hetenkint 2 órán.

Ballagi Géza jogtudor, rendes jogtanár, előadja: 1. A bevezetést a jog- és államtudományokba, hetenkint 2 órán. 2. Nemzetgazdaságtant, hetenkint 8 órán.

V. Krüzselyi Bálint köz- és váltó-ügyvéd, rendes jogtanár, előadja: 1. Az osztrák polgári magánjogot, hetenkint 6 órán. 2. Az egyházjogot, hetenkint 4 órán. 3. Gyakorlati előadások (Practicumok), hetenkint 2 órán.

Baczoni Lajos államtudor, rendes jogtanár, ez évi szakelnök, előadja: 1. A magyar állam statisztikáját, tekintettel Ausztriára, hetenkint 6 órán. 2. Az európai államok statisztikáját, hetenkint 2 órán. 3. Az államszámviteltant, hetenkint 2 órán.

Orbán József akadémiai rendes tanár, előadja: A magyar alkotmány- s jogtörténetet, hetenkint 7 órán.

Bokor József akadémiai rendes tanár, előadja: A jogbölcsészeti, hetenkint 2 órán.

Kun Zoltán orvostudor, főiskolai orvos, előadja: A törvényszéki orvostant, hetenkint 2 órán.

Különfélék.

Pályázat. A tiszántuli ref. középiskolai tanáregyesület a következő pályakérdéseket tűzi ki:

1. „Tapasztalás szerint a latinnyelv és irodalom iskolai tanítása, a jelenben nem mutat fel annyi eredményt, a mennyit attól akár a ráfordított idő, akár a tudomány érdeke szempontjából megkívánni lehet és kell; ennél fogva kutattassanak fel e tünemény okai; továbbá jelöltessenek fel a módok, a melyek által e bajon segíteni lehessen s a középiskolai képzés ez ágának eredménye biztosítottassék.” Jutalma 100 frank aranyban. Ezen pályakérdés már a múlt évben is ki volt tűzve, de a beadott egy pályamű némely figyelmet érdemlő részletei mellett sem találtatott jutalomra érdemesnek.

2. „Vallásosság és protestáns érzület dolgában mit várhatunk a gymnasiumtól? Miként használhatók fel e célra a gymnasiumi oktatás és fegyvertartás általában s különösen a vallási tanórák anyaga, tanmenete s tanmódja?“ Jutalma a szatmári ref. egyházmegye szivességéből 100 frt. osztr. ért.

A pályaművek idegen kézzel tisztán leírva, bekötve s a szerző nevét rejtő jelígyes levéllel ellátva 1882. május 1-ig az egyesület elnökségéhez beküldendők. Csak egyesületi tagok pályázhatnak.

Debreczen, 1881. szept. 5.

Békési Gyula, egyleti jegyző.

Révész Imre emlékére a folyó évi aug. 20-án Debreczenben felavatott ifju lelkipásztorok adtak 22 frtot. Eddigi összeg 141 frt 24 kr.

Zsinati képviselők a dunántuli ref. egyházkerületben. Rendes képviselők: I. Világi részről: Beöthy Zsigmond legfőbb ítélőszéki bírós egyházkerületi főjegyző; Gróf Gyürki Ábrahám főispán, drégelpaiánki segédgondnok; Mólnár Béla egyházkerületi ügyész és jegyző; Pázmány Lajos tatai segédgondnok és főiskolai gondnok; Véghely Dezső alispán, egyházkerületi jegyző; Chertel Ferdinánd örségi segédgondnok. — II. Egyházi részről: László József főiskolai gondnok, Csonka Ferencz veszprémi esperest, Körmeny Sándor b. somogyi esperest, Vály Lajos komáromi esperest, egyházkerületi főjegyző, Pály Lajos tatai esperest, Horváth Mihály mezőföldi esperest. — III. Tanárok részéről: Bocsor István, Antal Gábor. — Pótképviselők: I. Világi részről: Szeles József mezőföldi segédgondnok, Jókay Károly közbirtokos, Csépan Antal alispán, Szabó Kálmán ügyvéd, Vághó János pápai segédgondnok, Konkoly Th. Gyula. — II. Egyházi részről: Jókay Lajos barsi esperest, Stettner Ignác nyárádi lelkész, Czéke Lajos ó-szőnyi lelkész, Begedi István istvándi lelkész, Barthalos Mihály pápai esperest, Máté Lajos darányi lelkész. — III. Tanárok részéről: Szilágyi József és Karsa István.

Tanév megnyitása a reformátusok debreczeni főiskolájában. Az ünnepélyes isteni tisztelet, melyen az összes tanuló ifjuság a tanárkarokkal és főtiszt. püspök ural, segedelemért és áldásért könyörgött az egek urához, e hó 10-én délelőtt 8 órakor tartatott meg a főiskolai imateremben. — Csak János ideigl. theologiai tanár mondotta az imát buzgón és meghatólag.

Tanári beigtatás. E hó 11-én délelőtt 10 óra után egy szép iskolai ünnepély tartatott ugyancsak a főiskolai imateremben. Csiky Lajos megválasztott theol. tanár beigtatási ünnepélye volt az. Az ünnepélyt Révész Bálint püspök ur nyitotta meg, megemlékezőn röviden a gyakorlati theologiai tanszék derék tanárának bóldog emlékezetű Tóth Mihálynak haláláról és érdemeiről előadta, hogy az ez évi tavaszi egyházkerületi gyűlésen a megüresedett tanszékre Csiky Lajos ideiglenes tanár választatott meg, ki most tanári székét ünnepélyesen elfoglalandó lesz. A nevezett ifju tanár egy nyomos és alapos értekezést olvasott aztán fel a ker. isteni tiszteletről a 3 első században, mely által fényesen igazolta a tudományos buvárkodásra, alapos ítésetre valló tehetségét és hivatását. A terjedelmesen és részletesen kidolgozott ismertetésből csak részleteket olvas-

hatott fel: de azok is meggyőzhették a hallgatóságot az ifju tanár valódi magas képzettsége felől. Az értekezés egész terjedelmében meg fog majd vagy az iskolai évkönyvben, vagy talán — a mi még kívánatosabb volna — önállóan jelenni, de addig is bizonyos részleteket közölni fogunk lapunk tárczájában. — A székfoglaló beszéd elmondása után, püspök ur által üdvözöltetett immár rendes tanszékében az ifju tanár. nem különben a tanárkarok részéről Thot Ferencz akad. igazgató tolmácsolta egész melegséggel a jóindulatot és őszinte érzelmeket, melyekkel fogadják őt a tanárok ugy egyenkint mint összesen baráti körükbe és nemes szeretetükbe. — Legyen áldás működésén ifju tanár barátunknak, és sok ideig munkálódjék szokott buzgóságával és hivatottságával főiskolánk és ref. egyházunk javára.

Tanulók létszáma a tanév kezdetén. A debreczeni főiskolában a beiratásokra kitűzött 8 nap alatt felvétettek mint rendes tanulók: I. A gymnasiumban: I-ső oszt. 128, II. oszt. 118, III. oszt. 87, IV. oszt. 95, V. oszt. 67, VI. oszt. 60, VII. oszt. 81, VIII. oszt. 78, összesen 714. — A tanítóképezdében: I. oszt. 53, II. oszt. 28, III. oszt. 21, összesen 102. — III. Az akad. tanfolyamokba eddigelő ujonnan jelentkeztek: 33 hittanhallgató, 23 joghallgató, összesen 56. — A fölvételek a tanárkar engedélye mellett e hó 16-ig még mindig tartanak.

A pápai helv. hitv. főiskolában ugy a theologiai és jogi szakban, mint a tanítóképezdében és gymnasiumban, a jövő 1881—2. tanév, október 4-én nyitattik meg. Az ezt megelőző 4—5 nap a beiratások, magán, pót — és ha szükséges — érettségi és jogtudományi vizsgák tartására fordittatik. — Pápan, 1881. szeptember 7. — A főiskolai igazgatóság.

Tartalom: A protestáns olvasó közönséghez. — A közvetlen választásról. Szeremlei Samu. — A reform. népiskola-tanítók budapesti országos gyűléséről. — A tiszántuli reformált egyházkerület közgyűlése 1881. aug. 20. és több napjain. — Észrevételek egy első osztálybeli középiskolai magántanuló vizsgája alkalmából. — Énekügy a magyarországi ref. egynázban. — Tanrend a reformátusok debreczeni főiskolájában az 1881—2. tanév első felében. A sárospataki ref. akadémia tanrendje, az 1881—2. iskolai év első felére. — Különfélék. — Hirdetés.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztő társak: **Békési Gyula, Géresi Kálmán.**

H i r d e t é s.

Alólirt szerzőnél 2 frt 40 krért megrendelhető ily című munka:

Egyházi Beszédék,

az egyházi esztendőnek minden ünnepére és vasárnapjára. — Irta: Kolbenheyer Albert, csernyei evang. lelkész. (2 füzet, 381 lap, összesen 67 beszéd.) — A tiszta jövedelem a csernyei evang. gyülekezet felsegélésére fordittatik. — A könyv bérmentve küldetik keresztkötésben.

Csernye, (postahely Veszprémmegyében.)